

MIS ON LUX FILMIAUHIND?

LUX filmiauhind on 2007. aastal Euroopa Parlamendi poolt algatatud tunnustus andekatele filmitegijatele. LUX filmiauhinnal on kaks peamist eesmärki: aidata kaasa avalikule arutelule Euroopa teemadel ning toetada Euroopa koostööprojektide levikut Euroopa Liidus. Filmide levitamine on Euroopa kino peamine kitsaskoht, mida raskendavad omakorda keelebarjäärid. LUX filmiauhind püüab neid probleeme lahendada.

LUX filmiauhind on aidanud Euroopa filmidel jõuda laiema publikuni, toetades subtiitrite tõlkimist ja filmide kinolevisse jõudmist. LUX auhinna kaudu toetab Euroopa Parlament kultuurilist mitmekesisust ja aitab eurooplasi ühendada.

MIS ON LUX FILMIPÄEVAD?

LUX filmiauhinna kolm finaalteost linastuvad samaaegselt kõigis 28 Euroopa riigis sel sügisel. Kõigi kolme filmi subtiitrid tõlgitakse 24 Euroopa Liidu ametlikku keelde. Seeläbi jõuab Euroopa kino mitmekesisus ja rikkalikkus võimalikult paljude eurooplasteni. Lisaks julgustatakse inimesi arutlema LUX 2013 filme läbivatel teemadel. Nende teoste poolt tõstatatud teemad puudutavad meid kõiki, jutustavad meie lugusid, peegeldavad meie emotsioone ning argielu probleeme.

KUIDAS VALITAKSE FINAALTEOSED?

Kolm parimat filmi valitakse filmitööstuse professionaalidest koosneva žürii poolt. Võidufilmi valivad ja auhinna annavad üle Euroopa Parlamendi liikmed käesoleva aasta 11. detsembril.

KUIDAS TOIMUB RAHVA VALIK?

Publiku lemmiku valib rahvas. Külasta veebilehte www.luxprize.eu või filmiauhinna Facebook'i lehekülge ja vali oma lemmik! Rahvahääletuse tulemused avalikustatakse Karlovy Vary rahvusvahelisel filmifestivalil 2014. a juunis/juulis. See lõpetab sümbolise käesoleva aasta LUX auhinna ürituste sarja ning rajab teed järgmisele, avaldades LUX 2014 auhinna 10 nominenti.

EUROOPA PARLAMENT

FILMIAUHIND
LUX

TOOB KULTUURILISE MITMEKESISUSE
KINOLINALE

**ISEKAS
HIIGLANE**
(THE SELFISH GIANT)
CLIO BARNARD

VAATA,
ARUTLE
& HÄÄLETA

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

LUX FILMIPÄEVAD

3 FILMI | 24 KEELT
28 EUROOPA RIIKI
WWW.LUXPRIZE.EU

Režisöör: Clio Barnard
Riik: Ühendkuningriik
Aasta: 2013
Kestus: 93'
Osades: Sean Gilder, Siobhan Finneran, Lorraine Ashbourne, Steve Evets, Elliott Tittensor, Conner Chapman, Shaun Thomas
Produtsent: Tracy O'Riordan
Tootja: Moonspun Films, BFI Film Fund, FilmFour
Festivalid ja auhinnad: Cannes 2013, Directors' Fortnight, LUX Prize Official Selection Competition

Sünopsis

Tegemist on kaasaegse muinasjutuga 13-aastasest Arborist ja tema parimast sõbrast Swiftyst, kes visatakse koolist välja. Poisid kohtuvad kohaliku vanarauakaupmehe Kitteniga ja asuvad tema jaoks hobuse ja vankriga vanarauada koguma. Poisid moodustavad hea paari, sest Swift y klapib hästi hobustega ning Arboril on äriavastu. Kui aga Arbor hakkab jäljendama Kittenit, muutudes ahneks kurnajaks, hakkavad suhted pingestuma ning viivad traagilise pöördeni, mis muudab osalisi pöördumatult.

Režisöör: Valeria Golino
Riik: Itaalia, Prantsusmaa
Aasta: 2013
Kestus: 100'
Osades: Jasmine Trinca, Carlo Cecchi, Libero De Rienzo, Vinicio Marchioni, laia Forte.
Produtsent: Viola Prestieri, Riccardo Scamarcio, Anne-Dominique Toussaint, Raphael Berdugo
Tootja: Buena Onda, Les Films des Tournelles, Rai Cinema, Cité Films.
Festivalid ja auhinnad: Cannes 2013, Un Certain Regard, Brussels Film Festival 2013, LUX Prize Official Selection Competition, Globi d'Oro 2013, parim debüütfilm, parim näitlejanna (Jasmine Trinca)

Sünopsis

Irene elab üksi küllaltki eraklikku elu. Tema töö on aidata lootusetult haigetel inimestel väärikalt surra. Ühel päeval annab ta surmava rohudoosi uuele "kliendile", ent saab seejärel teada, et mees ei ole haige, vaid lihtsalt elust tüdinud. Irene ei taha võtta vastutust mehe enesetapu eest ning leiab end väga pingelisest ja ebaharilikust suhtest, mis muudab noore naise elu alatiseks.

Režisöör: Felix van Groeningen
Riik: Belgia
Aasta: 2012
Kestus: 110'
Osades: Veerle Baetens, Johan Heldenbergh, Nell Cattrysse, Geert van Rampelberg, Nils de Caster.
Produtsent: Dirk Impens
Kaas-produtsendid: Frans Van Gestel, Arnold Hesenfeld, Laurette Schillings
Tootja: Menuet Producties, Topkapi Films
Festivalid ja auhinnad: Berlinale 2013, Panorama eri publikuauhind, CPH PIX 2013, LUX Prize Official Selection Competition, Tribeca Film Festival 2013

Sünopsis

Filmi keskmes on Elise ja Didier' armastuslugu. Elise on tattoosalongi omanik, Didier aga bändžomängija, kelle vahel tärkab armastus esimesest silmapilgust. Didier räägib, Elise on kuulaja rollis. Didier on pühendunud ateist ja naiivne romantik. Elise kaela ehib tātoveeritud rist, ent ta ise on kindlalt kahe jalaga maapeal. Tütar Maybelle'i sünd muudab nende õnne täiuslikuks. Kui 6-aastane Maybelle raskelt haigeks jääb, reageerivad vanemad sellele väga erinevalt. Ent neil pole valikut ning Didier ja Elise peavad tema nimel koos võitlema.

ET KINO kütkestab meeli ja kultuur valgustab vaimu...

ET KINO ja kultuur on ideaalsed vahendid meie ühise tausta ja erinevuste tundmaõppimiseks...

ET EUROOPA on „ühinenud mitmekesisuses“ ning Euroopa Liit on meie ühine ruum...

Juba teist korda toimuvad Euroopa Parlamendi korraldusel LUXi filmipäevad (LUX FILM DAYS), mille kavas on sel aastal „MIELE“ (režissöör Valeria Golino), „THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN“ (Felix van Groeningen) ja „THE SELFISH GIANT“ (Clio Barnard).

Koos näitavad need kolm tähelepanuväärset filmi Euroopa kinokunsti rikkust, sügavust ja ilu. Igaüks neist läheneb meie ühiskonna valupunktidele isemoodi – realistlikult või fantaasiaküllaselt, karmilt või diskreetselt.

Minge neid filme vaatama ning avaldage seejärel aadressil luxprize.eu oma arvamust ja arutlege selle üle, kas on õige lõpetada teiste piinad, kui inimesel ei ole oma elu või surma üle otsustamise õigust, („MIELE“), kuidas noorukid reageerivad, kui ühiskond ja struktuurid nad kõrvale tõrjuvad („THE SELFISH GIANT“), ning kuidas traagilised sündmused üht Euroopa noorpaari mõjutavad ja nende väärtused kahtluse alla seavad („THE BROKEN CIRCLE BREAKDOWN“).

28 EUROOPA RIIKI

BELGIQUE / BELGIË
BRUXELLES / BRUSSEL

БЪЛГАРИЯ
СОФИЯ

ČESKÁ REPUBLIKA
BRNO

DANMARK
KØBENHAVN

DEUTSCHLAND
BERLIN, KÖLN, MÜNCHEN

EESTI
TALLINN

ÉIRE / IRELAND
CORCAIGH / CORK

ΕΛΛΑΔΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ESPAÑA
BARCELONA, GIJON,
LANZAROTE, SANTIAGO DE
COMPOSTELA, SEGOVIA,
SEVILLA

FRANCE
ANGOULÊME, MARSEILLE,
STRASBOURG

HRVATSKA
ZAGREB

ITALIA
ROMA, BOLOGNA

ΚΥΠΡΟΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑ

LIETUVA
VILNIUS, KAUNAS, PANEVĖŽYS

LUXEMBOURG /
LUXEMBURG
LUXEMBOURG / LUXEMBURG

MAGYARORSZÁG
BUDAPEST

MALTA
VALLETTA

NEDERLAND
LEIDEN

ÖSTERREICH
WIEN

POLSKA
WARSAWA, WROCŁAW

PORTUGAL
LISBOA

ROMÂNIA
BUCUREȘTI

SLOVENIJA
LJUBLJANA

SLOVENSKO
BRATISLAVA

SUOMI / FINLAND
HELSINGFORS / HELSINKI

SVERIGE
STOCKHOLM

UNITED KINGDOM
LONDON, BELFAST, GLASGOW

VAATA,
ARUTLE
& HÄÄLETA

@luxprize
#luxprize

WWW.LUXPRIZE.EU

LÜHITUTVUSTUS

Kaudselt Oscar Wilde'i muinasjutul „Iseka hiiglane” põhineva filmi peategelasteks on kaks teismelist poissi, kes elavad ühes tänapäeva Inglismaa vaeses ja puudust kannatavas piirkonnas. Arbor põeb täpselt diagnoosimata tervisehäiret: ta on püsivalt, ei allu kellelegi ning visatakse lõpuks koolist välja. Ka tema sõbral Swiftyl keelatakse kaklemise pärast mõneks päevaks kooli tulla. Omapäi jäetud poisid avastavad, et nad saavad raha teenida Kitteni nimelisele kokkuostjale metalli müües. Kui Arborit innustab eelkõige rahateenimisvõimalus, siis Swiftyt huvitavad rohkem Kitteni hobused, eriti üks imeilus veohobune, kes oskab ühtlasi suurepäraselt traavi joosta.

VANKUMATU SÕPRUS?

Samaealistel poistel on lisaks vanusele palju muudki ühist. Nende sotsiaalne ja kultuuriline taust on ühesugune ning mõlemad poisid pärinevad problemaatilisest perekonnast. Swiftyl on mitu nooremat õde-venda ja tema vanemad elavad suure vaesuses: emal ei ole raha elektriarvete maksmiseks, isa on sunnitud elutoa diivani maha müüma, nende toit on hädapärane ja üksluine... ning külm, sest elektrit ei ole. Arbor elab emaga, kes näeb oma kahe poja üksi kasvatamisega suurt vaeva: vanem poeg tarvitab narkootikumide, käitub kontrollimatult, teda kimbutavad sageli jöhkrad võlausaldajad ning ta näppab tõenäoliselt ravimeid, mis on mõeldud tema vennale Arborile, kes peab neid võtma oma tervisehäire (hüperaktiivsuse?) mahasurumiseks.

Arbor ja Swifty on oma lähedaste suhtes äärmiselt lojaalsed: kuigi nende omavaheline suhtlus on tihti jäme ja vägivaldne, üritavad nad eluprobleeme koos lahendada. Poisid annavad näiteks meeleldi vanametalliga teenitud raha perekonna arvete ja võlgade maksmiseks.

Kuid teisalt on kaks teismelist ka väga erinevad. Arbor on väikest kasvu, heledapäine, kõhnuke, kergesti erutuv ja ärrituv poiss. Swifty on pikem ja kogukam, natuke kohmakas ja rahumeelne. Esimene juhib ja teine järgneb talle. Kuid kõige hämmastavam on nende sõpruse ilmne vankumatus: Swifty näib olevat ainus inimene, kes suudab Arborit kriisihogudes maha rahustada ja talle kindlustunnet pakkuda, nagu näeme filmi avastseenis, mis lõpeb lähikaadriga poiste käepigistusest. Sõprade vahel valitseb kahtlemata füüsilise lähedus, mis väljendub teineteise õritamises, mängudes või vahel ka õrnuseavaldustes.

-1-

TRÖÖSTITU ÕHKKOND

Filmi võib mõista kui katkenud sõpruse ja kaotuse lugu tööstuse allakäigu taustal. Filmis valitseb trööstitu õhkkond: lisaks ilmselgetele majandusliku laostumise märkidele (mõlema poisi vanemad on vaesed, ei suuda arveid maksta ja on sunnitud oma igapäevased majapidamisesemed müüma; vanaraua ja muude taaskasutusmaterjalide äri õitseb, mis ahvatleb ühiskonna vaesemaid liikmeid neid materjale varastama...) lisanduvad muud, raskemini tõlgendatavad sümbolid. Näiteks filmi režissöör tööstusrajatisi (jahutustorne, tööstushooneid) udusse mähkununa või teatud valguses, nii et need ei paista aukartustäratavad, vaid hoopis hääbuvad ja justkui täiesti mõttetuks muutunud. Loomade (hobused, lambad jne) olemasolu neis väga ilusates kaadrites rõhutab võibolla seda tunnet veelgi – justkui loodus võtaks jälle võimust.

Majanduslik häving ilmutab end ka filmis käsitletud sotsiaalprobleemides: Arbor visatakse koolist välja, sest seal ei ole väidetavalt võimalusi nii erineva lapsega toimetulemiseks; poisi venna elu hävitab narkootikumidega kauplemine ja nende tarvitamine; nende ema ei ole suuteline kahe raske lapsega üksi hakkama saama. Võibolla seetõttu, et kõik nende ümber laguneb koost, on inimesed kaotanud igasuguse hea ja halva tunnetuse: lapsed kiusavad koolitundide vaheajal üksteist, Arbori venda käivad jöhkralt ähvardamas võlausaldajad ja metalliärikate maailm on iseäranis karm: näiteks vähendab Kitten otsustavalt Arbori ja Swifty tasu, tuues ettekäändeks laest võetud põhjenduse, et poisid on alaealised; lisaks korraldab Kitten ebaseadusliku ja ohtliku hobuste võiduajamise ning ähvardab Arbori käe varastamise eest karistuseks lõmastada;

Anne Vervier
Les Grignoux (Liège Brussels)

-3-

TEINETEISEST KAUGENEMINE

Poiste erakordne sõprus hakkab aga üha rohkem vankuma, kui suhted nende ja Kitteni vahel süvenevad ja erinevad iseloomud rohkem välja lõõvad. Kitten märkab, et Swifty oskab hobustega ümber käia ja et poisile meeldib nendega tegeleda, ning usaldab talle järjest rohkem ülesandeid, sealhulgas armastatud traavli eest hoolitsemine ning isegi temaga sõitmine. Swifty on Kittenile selle eest väga tänulik (iga „edutamist” tähistab ta väikse entusiastliku rõõmuhüüdega) ja püüab iseenesestmõistetavalt nende vahel tärpanud usaldust säilitada.

Arboril seevastu puudub täielikult Swiftyle loomupärane tundlikkus. Kui Swifty suudab looma nii maha rahustada, et see sööb tal peost, avaldab Arbori rohmakus ja impulsiivsus täpselt vastupidist mõju. Kitten võtab Swifty eestkostjana oma kaitsva tiiva alla, kuid tõrjub Arbori jõuliselt eemale.

Kõrvale tõrjutud Arbor reedab seejärel Swifty ja Kitteni. Ta tapab ilma igasuguse põhjuseta ühe varsa. (Esialgse kavatsuse kohaselt tahtis Arbor ohverdada varsa, et teha kindlaks, kas mahalangenud elektriliin on pinges all; aga isegi kui liin poleks pinges all olnud, ei oleks Arbor kaablit ilma Swifty abita eemaldada ega minema viia suutnud.) Nii saab varsa tapmist tõlgendada ainult hobusearmastajast Swiftyle haigettegemise püüdena, et teda karistada Arbori mahajätmise eest. Teise vähem ilmse tõlgenduse kohaselt võis see olla lihtsalt igavuse peletamise katse. Arbor on ka Kitteni varudest järjekindlalt suurtes kogustes vaske kõrvale toimetanud ja otsustab müüa metalli teisele kokkuostjale (kasutades selleks Kitteni hobust ja vankrit!), mis on talle peale sattunud Swifty jaoks uus reetmine, sest Kitten on justkui Swifty

ülemuseks saanud. Arbori plaan kukub läbi ja Kitten saab kõigest teada. Ta ähvardab hirmunud Swifty juuresolekul Arbori käe lõmastada.

TRAGÖÖDIA JA LÕPPLAHENDUS

Võla tagasimaksmiseks (teine kokkuostja võttis Arbori varastatud vase ilma midagi vastu andmata) saadab tulivihane Kitten Arbori varastama samas koguses vaske elektrijaama lähedusest. Selleks tuleb avada betoonploki suletud luuk, ronida sisse ja krabada nii palju kaablit kui saab. Samal ajal sumisevad pea kohal ärevusttekitavalt kõrgepingeliinid. Koos veohobusega üksi tegutsema jäetud Arbor ei suuda betoonploki nihutada ja Swifty tuleb sügavat haavumist alla surudes kaaslasele appi. Ta laskub šahti ja saab surmava elektrilöögi. Arbor viib Swifty elutu keha Kitteni juurde, kes vastu igasuguseid ootusi võtab kogu vastutuse juhtunu eest enda peale.

Nüüd algavad Arbori kannatused. Ta üritab kokku saada Swifty emaga, koputades korduvalt tema uksele, kuid iga kord kästakse tal minema minna. Poiss redutab viimaks voodi all, kus me nägime teda ärevushoos ka filmi alguses. See on pelgupaik, kust ainult Swifty oli suuteline teda välja tooma. Lõpuks tuleb Swifty ema Arborit vaatama ja poiss saab oodatud andeksandmise, kui sõbra ema teda tugevasti kallistab.

Film lõpeb rahumeelselt: Arbor harjab hobust ja kaamera püüab lõpetuseks pikalt looma pilgu, mille tõlgendamine jääb vaataja hooleks. Kuid Arbori põhjalik hoolitsus hobuse eest on kindlasti austusavaldus hukkunud sõbrale.

-2-

MÕNED MÕTTEAINET PAKKUVAD KÜSIMUSED

- Filmi sündmused leiavad aset Suurbritannias, Yorkshire krahvkonnas Bradfordi lähistel. Kas samasugune lugu võiks juhtuda ka mujal Euroopas? Kui jah, siis miks? Miks mitte?
- Elekter on filmis üks läbiv teema: kõrgepingeliinid, varsa ja Swifty surm, Swifty perekonna maksmata elektriarved, kaabel, mis on vanametalli kogujatele potentsiaalseks sissetulekuallikaks... Milliseid järeldusi saaks kõigest neist nn elektriühendustest teha ja milliseid metafoore nad esile kutsuvad (pinge, takistus ja vastupanu, Arbor särtsub energiast... jne)?
- Mõned filmiga seoses tehtud esteetilised valikud on samuti silmatorkavad: näiteks puudub filmis muusika ning esineb palju staatilisi kaadreid keskkonnast koos loomade (lambad, hobused jne) ja tööstusrajatistega. Kuidas võiks selliseid valikuid tõlgendada?

-4-